

Šiame numery

Lietuviškos saulės protuberancai.
A. Rubikas kalbasi su
Alf. Grauslio knyga.
Iš poeto Benedikto Rutkūno
rankraštinio palikimo.
Po trijų didžiųjų koncerto.
Sodeikienės piramidžių ciklas.
Pastabos prie V. Trumpos
straipsnio.
Aktorės Laimos Rastenytės-
Lapinskienės išskirtinis
pripažinimas.

NETURĖTŲ APTEMTI...

Pasikalbėjimas su Alfonso Grauslio
knyga "Šviesa tamsoje"

A. RUBIKAS

Alfonso Grauslys, ŠVIESA TAMSOJE. Irašus priešė Telesforas Valius. Išleido Krikščionis Gyvenime 1974 m. Spaudė Immaculata Press. I.C.C. Putnam, CT 06260. Kaina 8 dol. Knyga gaunama ir "Drauge".

Redaktorius duotas uždavinys nėra lengvas: skaitytojus supažindinti su knyga, turinčia 453 puslapius. Todėl čia teks sustoti tik ties keliomis idiomomis mintimis knygos pradžioje. Bet tebūnie leista kartu į jas ir atsiliepti. Tai nebus įprastinė recenzija, aprašant knygą. Tai bus pokalbis su ja.

I

Autorius pradeda savo knygą sakiniu: "Paskutiniuos laikais žmogaus vertybė pasaulyje labai kritė". Pavyzdžiui jis ima savo tėviškę, kur, jam dar vaiku esant, žmogaus nužudymas būdavusi didelė retybė, kėlusi siaubą. Či "šandien pavieniu žmonių, šeimų išsudymai... virto kasdiene spaudos tema ir jau nieko nestebina". Tada autorius klausia: "Ar krikščionys — toji pasaulio šviesa (kaip juos vadina šv. Paulius) taip jau aptemo, kad neįstengia tamsos išsklaidyti ir tamsos darbams kelią užkirsti?" (psl. 14).

Situ klausiamuoju sakiniu,

atrodo, bus iškelta pati svarbiausia šių dienų problema. Juk tos visos žudynės, fizinės ar dvasinės — ne tik šeimų bet ir tautinių grupių ar tautų — vyksta čia pat, krikščionims matant. O neretai ir patys krikščionys jose dalyvauja nemažesniu nuožmumu kaip ir nekrikščionys. Tokių faktų yra pilna ne tik praėjusių amžių istorija. XX amžius tuo atžvilgiu nė kiek neatsilikio. Gal net anuos amžius ir pralenkė. Ir šiandien krikščionys, vartojant knygos autorius žodžius, kartais ne tik kad "neįstengia tamsos išsklaidyti ir tamsos darbams kelią užkirsti", bet net ir patys apie save tamsą skleidžia.

Autorius sako, kad "nuvertinus Dievą, liko nuvertintas ir žmogus" (14). Tai labai teisinga pastaba. Autorius argumentuoja vis ta pačia kryptimi: Dievas — žmogus. Ir jo cituojamas Berdiajevas sako: Dievo nužudymas yra žmogaus nužudymas. Tai tiesa. Bet ar nebūtų galima pažvelgti ir kita kryptimi ir pažiūrėti, kaip istorijoje žmogaus žudymas ar jo panikinimas yra atsiliepijį ir tikėjimą Dievu?

Tebūnie čia leista palikti laikinai knygą ir nusikelti į praėjusį šimtmetį. Tada Vakarų Europoje kilęs marksistinis sąjūdis nebuvo ateistinis savo užuomazgoje. Dar-

Georges Rouault (prancūzas, 1871-1958)

Kristus Marijos ir Mortos namuose (aliejus) Privati kolekcija Paryžiuje

Kertinė paraštė

LIETUVIŠKOS SAULĖS PROTUBERANCAI

Pažįstame mes saulę daugia-riopai. Matome saulėtą dieną, nepakeldami veido dangop, nors džiugina tos skaisčios motinėls malonė. Pasilgstame saulės, kai visa virtinė ūkanų, sunkių debesų ilgai dengia dangų. Nejučiomis pasitinkame tekančią saulę, nejučiomis palydime ją vakarinio pogulio.

Pažįstame saulę iš kosmografinės pamokų: tokia ir tokia, atstumai, dydis, cheminė sudėtis. Pažįstame ir iš lietuviškos tautosakos. Nors prolietuviai saulės dievu nepadare, bet visad jautė jai jautri sentimentą. Mylėjo ją, apdovanojo visokiomis dorybėmis, grožėjosi ja ir stengėsi tą grožį išreikšti savo sukurtomis formomis. Apie žodžiais išreikštą meilę byloja savo studijose dr. J. Balyš, apie vizualinę meilę saulei dėsto dr. M. Gimbutienė.

Net realybėje, istorijoje vadinamosios Saulės kautynės ar nebuvo pirma realioji lietuvių kovą dėl teisės būti "sau žmogumi" savo žemėje?

Saulės sąvoka mums visad buvo gėrio ir palaimos simbolis. Mums neteko bijoti saulės, kaip jos bijo Sacharos gyventojai ir apdalin ją padavimuose piktais epitetais.

Saulė motina, motinėle, motė... Dar paaugliais būdami, patyrėme mokykloje ir daugiau apie saulės prigimtį. Saulė verda, kunkuliuoja, tai atominių sprogimų laukas — bekrastis, beribis ir amžinas. Tas saulės virimas, kunkuliavimas, burbuliavimas šildo Žemės planetą ir laiko ją gyva. Tas virimas gamina milžiniškus sprogimų padarinius — protuberancus. Apie tokius mes gerai žinome. Tokius per teleskopus fotografuoja astronomai.

Lietuviška saulė, kuri mums paliko Lietuvoje, taipgi nėra stagnatinė masė. Tai šviesulys, kuris identiškas dangaus saulei. Ji šviečia, šildo ir svaidosi pro-

tuberacais. Ne visus tokius žiūri mūsų teleskopai. Bet yra ir tokių, kurie labai jau stambūs ir jau matomi paprasta akimi. Tai lietuviškos rezistencijos, lietuviškos disidentizmo protuberancai.

Tautinis, religinis ir politinis pasipriešinimas niekad nesustojo buvęs. Suslėptas miškuose ir širdyse, tas priešinimasis atbukušiam pasauliui buvo ir nesuprantamas, ir nenorimas. Trijų ilgų dekadų reikėjo, kad pasaulio imtų suprasti anapusinių reiškinų esmę.

Staiga mes įžengiame į nuostabių periodą, kurio istorinės reikšmės, gal būt, dar nerealiuojame. Mes sustojame prieš intelektualinio disidentizmo protuberancus. Ir šis reiškinys išganingai pravalo visus dirbtinius rūkus, kuriais TEN visai troškina lietuvišką saulę... Protuberancus ir vėl matome atvira akimi, be teleskopu, be padidinimo linzių.

Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikoje (nr.19) tilpo ilgas poeto Tomo Venclovos pareiškimas Kompartijos centro komitetui. Poetas pareiškia norą išvykti į užsienį. Jis pareiškė tą norą dar prieš Helsinkio konferenciją, kada SSSR (formaliai) iškilmingai akcentavo savo respektą asmeninėms teisėms. Piliėtis nori išvykti į užsienį! Kas gali būti nepaprasto? Argi tas pilietis nežino pasų ir vizų gavimo procedūros? Argi Tomas Venclova žino kokias nors slaptas formules, kaip profesorius nobelininkas A. Sacharovas? (Ir A. Sacharovo formulės seniai jau pakito, užmaršties pelėšiais apsitraukė).

Tomas Venclova, dabar jam 38 metai amžiaus, dar jaunas būdamas išleido dvi mokslo populiarizacijos knygeles. Koks gi būdingas knygelė pavadinimas: "Raketos, planetos ir mes", "Dirbtinis žmogus". Vėliau jis daug vertė viso to, "kas atrodė naujoviška" aplinkoje: J. Joyce, R. Frost, R. Wilbur. Skaičiau

(Nukelta į 2 psl.)

Georges Rouault (prancūzas, 1871-1958)

Lindynėse (guasas)

Hahnleser kolekcija, Winterthur, Šveicarij.

bininkų masės, to sąjūdžio dalyvės, buvo krikščioniškos. Pirmosiose protesto prieš išnaudojimą demonstracijose darbininkai Vokietijoje giedodavo giesmes, panašią į mūsų: O, Kristau, pasaulio Valdove!, o ne marselietė. Ši prigijo tik vėliau. Darbininkai rinkdavosi ir bažnyčiose pamaldoms ir tenai kartu su fabriku savininkais giedodavo tas pačias giesmes ir kalbėdavo tas pačias maldas. Bet kai dėl besiteisiančio išnaudojimo ir kartu dėl psichologinių priešasčių bendros maldos pasidarė neįmanoma, tai vis dėlto reikia pasakyti, kad už bažnyčios durų atsivėrė ne iš naujo, o fabriku darbininkai. Čia ir tenka klausyti: kodėl ne pasiturintieji pasitraukė iš bažnyčių, o proletarai? Pasiturintieji ir toliau liko sėdėti pirmuosiuose suoluose.

Čia kai kas gal pasakyti: kam tokius senus dalykus kelti? Tie dalykai nėra seni. Jie yra labai švieži. Švieži mums lietuviams. Rungtynės tarp Bažnyčios ir ateizmo šiandien yra kaip tik ano konflikto tarp 19-to šimtmečio Bažnyčios ir darbo pasaulio pasekmė. Saskaitytos dar nėra suvestos. Ir kas liūdniausia, kad jau šiandien turi mokėti visai nekalti žmonės.

Teisingai tad sako Grauslys, kad "tiek komunizmas, tiek ir kapitalizmas, nors ir skirtingu būdu, savo esme yra bedieviški" (18). Džiugu rasti jo knygoje nors ir trumpą pastabą apie neteisingas socialines santvarkas, kaip įvairių blogybių priežastį. Jis rašo: "Čia reikia išskirti patį didžiausią žmogaus pažeminimą, kylantį iš neteisingos socialinės santvarkos, kai daugelyje kraštų (pvz. Pietų Amerikoje) didžiulį žemės ir kitų turtų dalis yra patekusi į nedaugelio savininkų rankas, o didžiausioji tautos dalis medžiagiškai, o dėl to ir dvasiškai, skursta" (18). Gaila, kad šis knygos skyrius yra toks trumpas, nes autorius pastaba šiandien yra labai aktuali. Bet tai autorius, knyga planuojančio, dalykas.

Pijus XI Bažnyčios ir darbo pasaulio santykius pavadino skandalu, o ką tik pasibaigęs Vokietijų katalikų Sinodas — besiteisiančių skandalu, kadangi darbininkų ir Bažnyčios santykiai

dar ir šiandien nėra tokie, kokieturėtų būti.

Knygos autorius sako, kad "didžiausioji tautos dalis medžiagiškai, o dėl to ir dvasiškai skursta". Bet medžiaginis skurdas savaime dar neturėtų vesti į dvasinį skurdą. Štai ir autorius, aiškindamas Kristaus žodžius: "palaiminti dvasingieji vargdieniai: jų yra dangaus karalystė" (Mt. 5,3), pats sako, kad "palaiminti yra tik tie, tikrieji vargdieniai, kurie yra drauge dvasingi" (185). Tai gali būti vargdienius ir kartu turtingu dvasia.

Pavojai prasideda tada, kai už vargdienystę kaltais pasidaropats krikščionys; kai jie ne tik kad nesistengia vargdienystės pašalinti, bet kitų vargdienystę pradeda vartoti kaip priemonę savo pačių gerovei pakelti. Tada jie vargdieniuose žudo tikėjimą į krikščionybę, į Dievą. Taip atsitiko praėjusiam šimtmečiui, — ne kitaip yra ir šiandien. Kiekvienas, skelbdamas krikščioniu, bet paniekindamas kitus ar jų nepaisydamas, tuo pačiu kompromituoja ir krikščionybę.

Kalbėdamas apie krikšto sakramentą, knygos autorius primena krikšto metu įteikiama uždegta žvakė, lydimą žodžių: "Pasidarėte šviesa Kristuje, kaip šviesos vaikai nuolat gyvenkite". Būti šviesa Kristuje yra krikšto metu duotas pašaukimas. Todėl autorius knygos pradžioje keltas klausimas: "Ar krikščionys — toji pasaulio šviesa taip jau aptemo, kad neįstengia tamsos išsklaidyti?" — yra ypatingai aktualus.

II.

Kitą, aktualią, mintį autorius pateikia, kalbėdamas apie krikštą: jis reikalauja visų pakrikštytųjų solidarumo. "To solidarumo visų krikščionių tarpe, rašo jis, šiandien ypač reikėtų, kai jie taip rafinuotai ir žiauriai persejojami anapus geležinės uždangos. Tuo solidarumu vadovaujantis, visų krikščionių konfesijų svarbiausiais klausimais vieningi vadai galėtų išvesti tikinčiųjų minias į gatves protestuoti prieš krikščionių persekiojimus tenai ir griuanančius krikščionybę veiksnius šionai. Krikščionybės vadų Vakaruose tylyjimas ar tik reagavimas tokiais nereikšmin-

gais būdais, kurių pasaulis negirdi — tai vienas liūdniausių reiškinų šiandieninėje krikščionybėje. Tai dvelkia kone krikščionybės išdavimu... Kai įvairūs Vakaruose teisiškai radikalai turi čia gynėjų, sulaukdami net iš krikščionių bažnyčių vadų juos remiančių protestų, kokia turi ten persekiojamų krikščionių savijauta, kai niekas pasaulyje jų negina, kai jie, būdami didžiausios pasaulyje religijos nariai, jaučiasi neturį užnugario?" (50)

III.

Naujas šiandien Bažnyčioje yra visų pakrikštytųjų bendrosios kunigystės klausimas. Jis keičia ir pačios Bažnyčios sampratą. "Anksčiau, iš dalies pagrįstai, rašo knygos autorius, buvo susidarius jspūdis, kad Bažnyčioje dvasininkija yra viskas, kad vien tik ji sudaro Bažnyčią, kad krikščionys — tikintieji tėra vien priedais prie jos. Ši netikslai klerikalinė Bažnyčios samprata gerokai prisidėjo prie tikinčiųjų abejingumo ir neveiklumo Bažnyčios padėties bei jos likimo atžvilgiu" (59-60).

Autorius teisingai pastebi, kad dėl Bažnyčios suklerikalėjimo buvo kalta XVI amžiaus Reformacija. Dėl kai kurių vienašališkų tvirtinimų ji susilaukė panašaus vienašališko Tridento Bažnyčios Susirinkimo atoveikio. Tas vienašališkumas abipusiai pasireiškė kalbamu kunigystės klausimu: Reformacija atmetė kunigystės sakramentą, savo ganytojavimą remdama tik visuotine, krikšte gaunama kunigyste, kai tuo tarpu Katalikų Bažnyčia Tridente ypač pabrėžė sakramentine kunigystę, neliesdama šv. Rašte skelbiamos krikšto paremtos krikščionių pasauliečių kunigystės. Tuo būdu abi priešingos pusės, savo vienašališkumu tik tiesos dalį matydamos, tiesos pilnai neišdėstė (60).

Autorius aiškina, kad Bažnyčia Tridento Susirinkime nesuklydo, nes ji bendrosios kunigystės neneigė. Ji tik "taktiniais sumetimais" to klausimo nelietė, norėdama atsverti "reformatorių vienašališkumą". Bet "tas tylyjimas, kaip labai teisingai autorius pastebi, prisidėjo prie katali-

(Nukelta į 2 psl.)

Vytautas Kasiulis

Tercetas

Jonas Vaznelis pasirodė irgi savo pilnoje aukštumoje, nors jo kai kurios partijos, kaip Mefisto "Fausto" tercete koncertiniame pastatyme nebuvo per daug dėkingos sceniškai, nors ir įspūdingai padainuotos. J. Vaznelio didžiausias nuopelnas — jis įnešė dramatinio rečitatyvo ir naujesnės muzikos elementus į Gaidelio operos "Dana" prologą (St. Santva o tekstas), tuo sudarydamas malonų kontrastą iš populiariųjų rewertuarinių operų scenų sudarytoje programoje.

Koncerto programa ne visa rėmėsi jau matytais Chicagos Lietuvių operos pastatymais. Nauji įnašai buvo: duetas iš Donizetti "Lucia di Lammermoor" (Stankaitytė, Baras), duetas iš Thomas "Mignon", bei populiarius duetas iš W. A. Mozarto "Don Giovanni" (Stankaitytė, Vaznelis) ir duetas iš op. "Perlu žveja" G. Bizet (I. Motekaitienės vertimas), (Baras, Vaznelis).

Koncertas praėjo ypač šiltoje, jaukiroje nuotaikoje; Marijos mokyklos auditorija buvo pripildyta rinktinės, kultūringos publikos. Koncertą ruošė Lietuvių fondas. Programos pabaigoje buvo Lietuvių fondo pirmininkui dr. A. Razmai įteiktas poros tūkstančių čekis antrajam Lietuvių fondo milijonui pradėti. Čekį įteikė agronomas A. Santaras, o sumą sudėjo bendraminčiai, tuo įamžindami Sibiro kankinio agr. Vl. Tiškaus atminimą.

Koncerto akompaniatorium buvo pianistas-dirigtas Alvydas Vasaitis. Šalia absoliutaus sekimo tikslumo, jo skambinimas pasižymėjo ypač gražia pianistinė linija; daugelis lydinčių melodijų galėjo būti net kiek ryškiau pateiktos, neslopinant dainininkų, o tik pakeliant ansamblio spalvingumą. Tačiau akompaniatoriui rafinuotas kluklumas, net ir perdėtas, vis vien prisakytomas prie nuopelnų.

Po trijų didžiųjų koncerto

"Trys didieji" — epitetas, gimes ir visais atžvilgiais susijęs su Chicagos Lietuvių opera. Stasys Baras (Baranauskas) — dramatinis tenoras, Danutė Stankaitytė — dramatinis sopranas ir Jonas Vaznelis — bosas yra beveik profesinio lygio dainininkai, kurių tikroji solistinė karjera ar prasidėjo, ar pilnai pražydė ryšium su Chicagos Lietuvių opera. Lydimas ketvirtuoju, kiek senesnės ir profesionališkesnės praeities solisto, Amerikos lietuvių solisto baritono Algirdo Brazio, ši aukščiausia minėta trejkė sudarė pagrindą, be kurio tam tikru laiku, kaip atrodė, nebūtų galėjusi egzistuoti Chicagos Lietuvių opera; bent pradinis ir centrinis šio aktingojo sambūrio gyvavimo periodas buvo tampriai surištas su pastoviu šios solistų trijulės dalyvavimu ir vyravimu.

Paskučiausio laiko pastatymų raida čia buvo įnešusi tam tikro pasikeitimo. Lyrinio tenoro pareigoms netikėta, ryški pagalba atsirado iš su mūsų opera gero kai suaugusio lenko solisto Stefano Wicik'o; lengvųjų sopranų rolėse gastroliavo iš Kanados i tarptautinę areną prasimušusi Lilija Sukytė, arba taip pat kanadietė, pasižymėjusi solistė Gina Čapkauskienė, neskaitytą daugelio kitų jėgų. "Trys didieji" gal galėjo pasijausti lyg "padėti atsargon", kas dar toli gražu būtų buvę nepateisinama.

Todėl D. Stankaitytės, Stasio Baro ir Jono Vaznelio trijulės, praėjusio sekmadienio koncertas Marijos mokyklos auditorijoje, Chicagoje, buvo natūraliu ir visais atžvilgiais laukiamu įvykiu. Solistai pasirodė dar esą labai gyvi ir pilnai pajėgūs; jie pateikė natūraliu būdu iš jų laukiamą programą — operinių duetų, tercetų ir solo arijų rinkinį. Tokia programa buvo lengviausiai sudaroma, nes originalios neoperinės dainų literatūros trims ar dviem dainininkams yra iš viso labai mažai. Tokia programa mus perkėlė, su mažomis išimtimis, į ypač stiprių Chicagos Lietuvių operos pastatymų atsiminimus.

Dėmesio centre koncerto programoje stovėjo Stasys Baras. Po jo sveikatos susyrvavimų ir nedalyvavimo poroje Chicagos Lietuvių operos pastatymų Stasio Baro pasirodymas su didžiule ir įvairialyte programa buvo lyg grįžimas seniai laukiamam šeimos nario. Turime pasakyti, kad, išskyrus kiek jaučiamą koncerto pradžioje neįsidaivinimą, mums retai kada yra tekę girdėti Stasį Barą tiek švariai intonuotą (su

VLADAS JAKUBENAS

itin retomis išimtimis), tiek nuansuotą ir laisvą kaip šiame koncerte. Iš "kulminacinių taškų" pažymėtina Kastyčio barkarolė iš K. V. Banaičio "Jūratės ir Kastyčio" (B. Srugos žodžiai), o taip pat puikūs momentai iš Nilo scenos Verdi "Aidoje" (Iz. Motekaitienės vertimas), o taip pat ir nebylios vaidybos epizodas, išvydus praėjusią jaunystę "Fausto" scenoje (A. Kutkaus vertimas).

Danutė Stankaitytė turėjo progos pasirodyti savo ypač stipriose praeities rolių epizoduose,

kaip Leonora "Likimo galioje" ir "Aida" (Verdi, abu I. Motekaitienės vert.). Gal būt, solistės balso skambėjimas turi dabar kiek mažiau šviesaus blizgesio ir jo bendras atspalvis yra kiek pilkesnis, tačiau viena galima turti: D. Stankaitytės balsas pasilieka pilnas, stambus ir skambus, tikrai virtuosiškai valdomas tiek "pianissimo" aukštose gaidose, tiek laipsniškuose perėjimuose, ar tai keičiant dinamiką, ar diapazoną. Panašus neribotai laisvas balso valdymas, surištas su užbaigtu muzikalumu, buvo parodytas ir "Jūratės" arijoje iš K. V. Banaičio operos (Br. Buivydaitės libretas).

Zitos Sodeikienės piramidžių ciklas

J. MELIULIS

Esmė Z. Sodeikienės 1975 metų darbai, išstatyti Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje, yra klasicistinė kūryba. Šiandien vyrauja nuomonė, kad kūryba turi būti autentiška ir originali, laisva nuo bet kokių įtakų. Pasakyti yra lengva. Bet mūsų planetoje tokios kūrybos niekad neturėjome, ir, atrodo, dar gana ilgai neturėsime. Visos tautos skolinasi iš viena kitos ir visi kūrėjai naudojami bendra formų kalba. Šiandien menas visame pasaulyje yra suvienodėjęs, nes kultūrinio sąlyčio lengvumas įgalina įvairiausių kultūrų kūrėjus vienas kitą sekti. Šiandien menas savo etninį charakterį jau yra beveik praradęs. Laikas ir generacijų skirtumai 20 amž. mene yra irėjęs daug gilesnius bruožus kaip kultūriniai ypatumai.

Praity padėtis nebuvo kitokia. Ir tada menas augo ir maitinosi tarpusavio įtakomis. Menininkai ir tada žavėjosi ir sekė kitų kultūrų modelius. Šia, truputį perkelta prasme menas visada buvo klasicistinis. Tačiau finizio sąlyčio sunkumas ir individualizmo stoka liedino tautų kūrybas į vienalyčius etninius pavidalus.

Vis dėlto Z. Sodeikienės klasicizmas yra problematiškas — nebūtinai negatyvia prasme.

Klasicistinį meną visada temdo praeities modelių šešėlis. Istoriinis 18 amž. klasicizmas emė antikinį meną visu rimtumu. Bet ir rimčiausios trumpalaikės pastangos negali pakartoti šimtmečiais išbrandintos praeities tradicijos.

Sodeikienės "kolektyvinė" piramidė yra įdomus eksperimentas ir

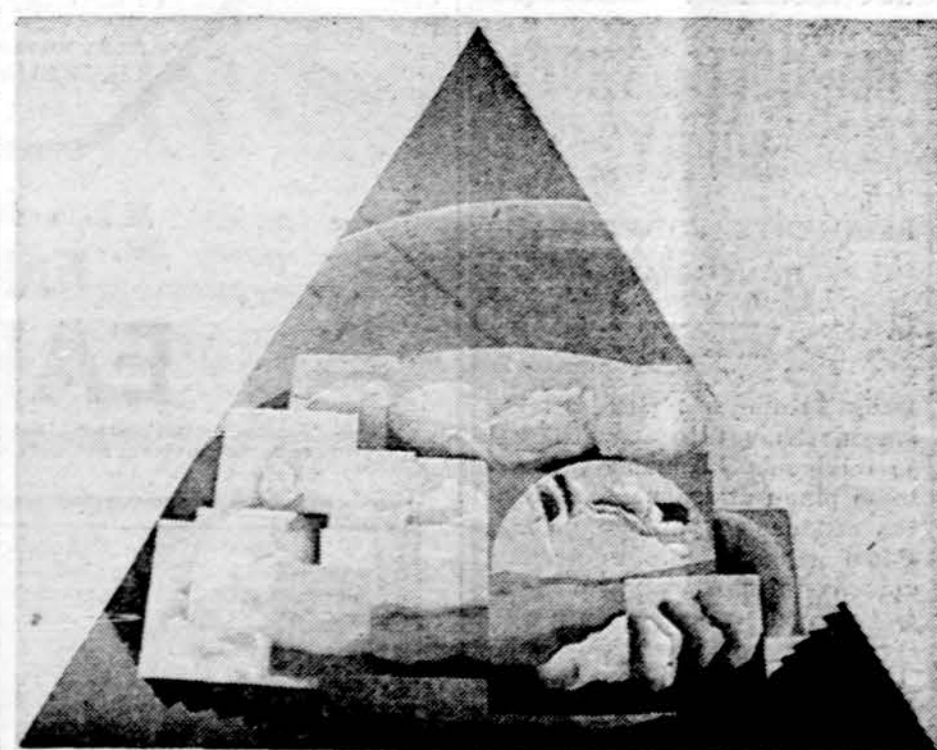
skoninga salės dekoracija. Ji labai tiktų imantrios krautuovės lange ar lauko vestibulyje. Bet ji nėra meno kūrinys. Aš sakyčiau, jog ši piramidė (kuriai, kaip trumpo pokalbio metu teko patirti, dailininkė naudojo Cheopso piramidės išmėras) yra tik pirmas žingsnis idėjos vystyme. Idėja yra idomi, ir, gal būt, net gera — tai parodytų tolimesnis jos vystymas — bet neišvystyta. Dailininkė minėjo ir didesnę projektą, piramidę su veidrodžiais viduje, į kurią būtų galima ir įeiti. Taip pat puiki idėja, nors ir ne nauja. Būtų gerai, jei dailininkė turėtų pakankamai išteklių ir laiko (sakysim visą sa-

vo likusio amžiaus dalį) šiai idėjai įgyvendinti, išvystyti ir išstbulinti. Bet dėl idėjos rizikingumo kažin ar apsimoka.

Problematiškas yra ir kai kurių jos darbų trikampinis formatas. Šiam formatui ji naudoja tos pačios Cheopso piramidės proporciją, ir būtent, šios piramidės šono trikampį.

Šis trikampis yra labai efektyvus piramidės kūno komponentas, kurį tačiau galima matyti tik-tai arba perspektyvoje, arba sąlyty su kitais, vienu ar dviem piramidės šonais. Tiesa, šis trikampis yra tiesioginis aukštinės proporcijos variantas. Jis gali būti gražus kaip forma. Bet, ar ši forma yra tinkamas formatas pa-

(Nukelta į 4 pusl.)

Zita Sodeikienė

Erdvės vaizdas IV

Iš mirusio poeto BENEDIKTO RUTKŪNO rankraštinio palikimo

PASAULIO SUKŪRIMAS

Tuščia, mykai mūs žemė alpo; tamsa tvylojo gėmėse. Tik viršum vandenių plazdėjo Kūrėjo amžina Dvasia.

Ir Dievas tarė: "Te šviesa pražysta! Šviesa teskiras nuo tamsos!" Atbėgo tekina diena pasaulin, naktis paliko vieškelius visus.

Sužiro saulė, mėnuo, žvaigždės, Suplazo paukštis medyje. Ir žvėrys girioj soko, žaidė. Ir linko vėjųj lelija.

O vandeniai platieji užė, ir vėjas varė jų vilnis. Ir sausuma žiedais kvėpėjo. Ir degė prerijų ugnis.

Žmogus — gamtos karalius — žengė per žemę žingsniais dieviniais, Ir žemė buvo vaisių rojus, apjuostas angelų sparnais.

Pikta Dvasia sugundė žmogų Nupuolė jis kančioms, vargams. Ir praradimo dėjos skirtos jo — žemės trenčinio — namams.

Praliejo Kainas brolio kraują, ir liejasi lig šiol jisai — Kas sulaukys jį? Ar Tu, Dieve? Ar tu, žmogau, žiaurus patsai?

AKLYBĖ

Ar būsime tokie, kaip Jis: Panašūs veidu, širdimi į Kristų, Pereisim žemę tyresni už sniegą, — Jei mūsų sielos, šiukslių pūnos, garbina menkystę?

Apžibę nuo blizgėjimo sidabro, aukso, Daktuos trapumo neįžiūrėm. Į Dievą spiovėme. Šventovės mums nešventos. Prieš kryžių stovim su kepurėm.

Nuplauti nuodėmės, surinkti mums paklydusiems avidėn Aš paprašysiu gerą, šventą Kristų. Pasiziūriū į Jo žaidzas, akis, į liūdą, dieviškąjį veidą — Ir susigėdinu. Ir žodžio tart nedrįstu.

TAKAI

Tiek daug veidų, tiek daug žmonių kas dieną

Kelionėje savoį aš sutinku. Ir man graudu (it blandių mėnesieną), Kad jie nučina vis kas sau, kitu taku.

Rankas užmesčiau jiems ant kaklo; Bučiuočiau, glamonėčiau juos. Be jų — be tų veidų tyliųjų pakeleivių — Man regisi — diena naktim pajuos. Vaikai juk vieno Tėvo esame visi.

O atskirybė Kokia! Kokie mes svetimi! O, žmonės, žmonės — nepraeikime, nepavaišinę vienas kito meile, Mylėkimės Dievų gyvaja širdimi! —

JŪROS IDILĖ

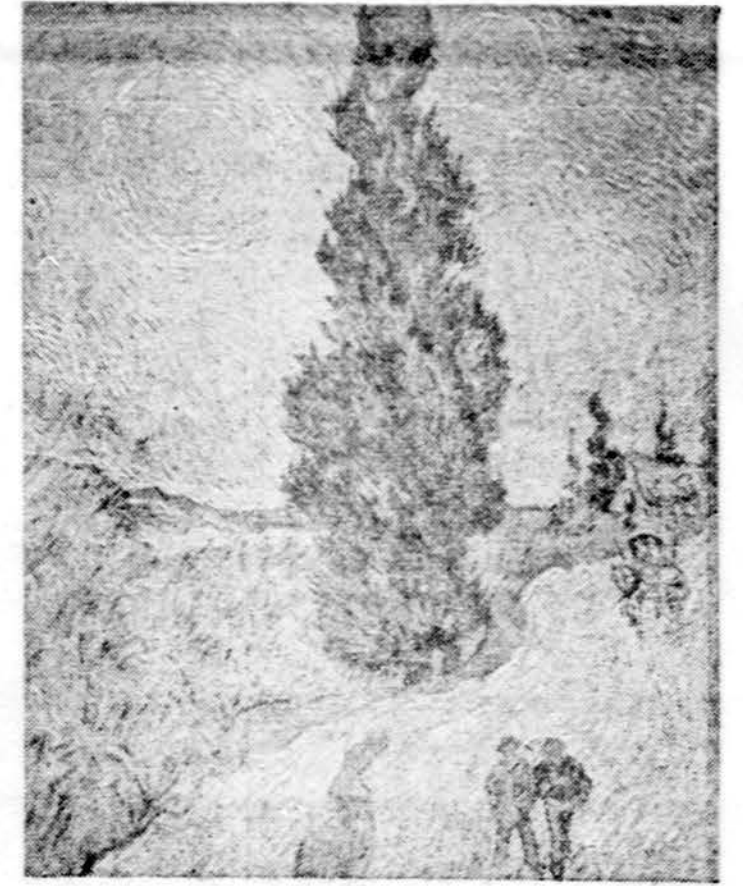
Įgiuosi sesės mylimos — gražuolės jūros, kuri iš tolo krykščia, juokias, mane — benamį paklaidūną — pavergusi, užbūrus mišlėm giliosios gilumos, šokėjom, vainikuotomis puta — pura, balta — ir žalvo gintaro manta, krantan žydėti išmesta — — Audra, giedra — šaukviuosi jūros, kuri širdim su širdžia mano tuokias ir šoka ir bučiuoja mano atradimo krantą;

sapnuoja, žaidžia, gieda, juokias, verda — — O žuvis, žuvis — mišjaradai! — sidabrais, auksais tviska, mirga — — O, numylėtoji, o jūra,

gražuole keistabūde, — mane sirenų akimis žaliom budėjimū ir lūkesčini užbūrus, — už tavo veidą atiduočiau viską — sietyną, žirgą.

Be tavo meilės lobijų mano siela liūdi — Dainuok! amžiais, mano būk!

Philadelphia, 1969 m. vasario 16 d.

Vincent van Gogh (olandas, 1853-1890) Kiparčiai prie keio (Kroeller-Mueller vardo muziejus Otterlo, Olandijoje)

ŽVAKES

Raudonai žydi žvakės raudoname stikle. Jų šilimoj vakarėj tūpsta širdis manoji ir valia.

Ir susilieja su pasauliu raudoname stikle. Prabylia giesmėmis rytojaus. O buvo nebylė.

Philadelphia, 1968 m. gruodžio 22 d.

VEJO MOTYVAS

Naktį vėjas klieči kažką, aukso lapus skina, blaško — mano sode viešnagėja, prisirpūmus vaisius rausko — o, tas vėjas! Purto kriaušės viršūniausias, rauda, švilpia, kugšda kažką; palangėm vis vaikštinėja — gal ieškodamas manęs? O, tas vėjas pabaldūnas — mano svečias nekvestionis — ko po sodą sulcinėjas? Ar jam vaisių tų kvapūnų, aukso lapų paristūnų — ar ganės? Ak, tegu pasižmonės sode mano juodas vėjas! Jisai mano giminė!

Philadelphia, 1968 m. spalio 15 d.

VAKARĄ VELŪ

Į pašlą rūką Paniro miestas. Padangėj dega Mėnulis riestas.

Šalia Sietynas, Baltai Vakarė. Ir Paukščių Takas Lyg juosta karo — —

Iš sielos mano Malda pakyla, Tarytum kvapas Iš žilo šilo.

Ji Žyniui neša Manąją gėlą — Vakarą šaltą, Vakarą vėly.

KIPARISAI

Aš mėgstu šešėlius juoduosius Kupliųjų kiparisių. Pridengdami takus, kuriais gyvieji vaikšto,

Jie tylūs, susimastę, saulėj tįso.

Su mirusiais išlėtis gera Vėsiam pavunksmy kiparisių. Galėčiau čia, pamiršęs viską, vaikščiot, Rymoti dieną visą.

Aš mėgstu šešėlius juoduosius Claustaškių kiparisių. Ir miega amžiną miegodamas, Aš juos girdėsiu ir matysiu.

Poetas Benediktas Rutkūnas (gim. 1907 m.), kaip jau anksčiau savo skaitytose informavome, mirė Philadelphiaje praėjusiu metų rudenį. Pastaruosius kėfėlika metu, tai lengviau, tai stipriau sirgdamas, mažai su kuo susitikdavo, gyveno nuo visko atokiau vienišojo gyvenimė. Todėl ir jo mirtis buvo kaimynų beveik nepastebėta. Šio metu konkretesnė informacija yra tokia. Philadelphiajos miesto valdžios įstaiga — šermentinė — Medical examination — buvo painformuota 1975 spalio 28, kad yra miręs Benediktas Rutkūnas. Mirties tikslūs data nežinoma. Tenka spėti, kad galėjo mirti keleta dienų anksčiau, apie spalio 24. Lapkričio 4 kūnas buvo atiduotas lietuvių laidotvių direktoriaus žinion. Tą pačią dieną buvo palaidotas Philadelphiaje esančiose Holy Sepulchre kapinėse.

SODEIKIENĖS PIRAMIDŽIŲ CIKLAS

(Atkelta iš 3 pusl.)

veikslui, yra visai kitas klausimas.

Laikas nuo laiko meno istorijoje užtiknami šį formatą, bet dailininkai prie jo ilgai nesustoja. Nukrypimas nuo įprasto formato yra sveikintinas dalykas. Bet tokiu atveju formatą reikėtų komponuoti. Formatas taip pat yra pavaldas, kuris, kaip ir visos kitos paveiklos formos turinys, estetinio formavimo vyksme turi tam formą. Visame istorijos bėgyje į paveiklos formatą nebuvo atkreipta pakankamai dėmesio. Šių dienų mene jis yra ypač apšviestas.

Aplamai paėmus, visuose Sodeikienės darbuose yra jaučiamas forminio turinio ir formato konfliktas. Problema neišsita. Bet tai yra universalus 20 amž. trūkumas. Ši problema dėl kažkokių priežasčių dar nepateko į dailininkų dėmesio lauką.

Vis dėlto paroda daro gerą įspūdį. Dailininkė turi gerą pajautimą proporcijai, kompozicija yra išbalansuota ir spalva yra efektyviai naudojama. Jos spalva ne tik puošia, bet ir kalba ir perteikia tą svajingą mistinio antspalvio emocinę realybę, kuri yra tipiška visiems mistiniams poliui ar timiniams dailininkams. Pažymėtinas yra "Metų laikų" ciklas. Šiose, išvirstiniai truputį Botticelli primenančiose kompozicijose dailininkė at-

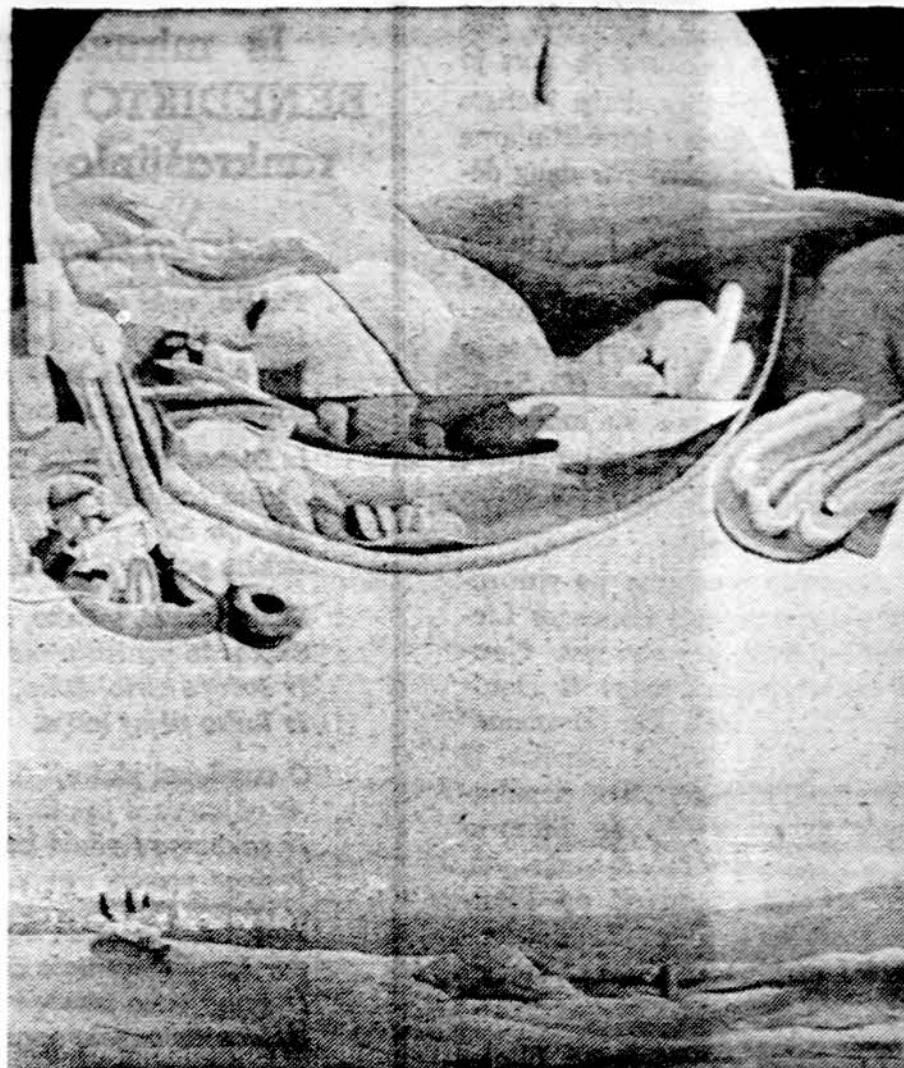
dengia savo giminingumą su Ciurlioniu. Jose ji labai poetiškai perteikia giliai išgyventas gamtos nuotaikas.

Kaip ir visada, Z. Sodeikienė lygi išlaiko ir prisistato mums kaip aukšto rango kūrėja.

Dail. Zita Sodeikienė savo darbų parodos atidaryme M. K. Ciurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje, š. m. sausio mėn. 16 d.

Nuotr. A. Plausinaičio

Zita Sodeikienė

Is čia ten, is ten ten ir vel ten ir t. t.

Nuotr. A. Plausinaičio

tikrasis narys nuo 1951 metų.

10. Nauji LI narių raštai. VI. Krivickas, The Polish minority in Lithuania 1918 - 1926. In: The Slavonic and East European Review, 1975, Cambridge Univ. Press. Gaunama: American Branch, 52 E. 57th St., New York 10022. 11 p. atspaudas.

V. S. Vardys, Modernization and Baltic nationalism. In: Problems of Communism, Sep. - Oct. 1975, p. 32-48. American Inf. Agency, Washington, DC.

Alg. Landsbergio 13 p. str. apie Orvelį ir Kafką tebegyvyti Lietuvoje atsp. Kontinent žurnalas, Nr. 5, Vokietijoje.

A. Nyka - Niliūnas išvertė "Giesmių giesmę" (Aidai).

A. Pakalniškis parašė apie žemaičių vestuves (Aidai).

P. Reklaitis (Marburg) parašė tris liuanistinių veikalų recenzijas (Zeitschr. f. Ostforschung), iliustruotą str. iš M. Lietuvos ikonografijos (Aiduose) ir pora kitų recenzijų kitur.

V. Skrupskelytė paskelbė išsamią studiją apie Juozo Kėkšto kūrybą dviejuose Aidų numeruose.

Lituanus, vol. 21, No. 2 atžymėjo Ciurlionio šimtmetį trimis LI narių straipsniais: Joan M. Vaštokas — MKC: Abstraction and the visionary experience (24 p.) ir MKC: A preliminary bibliography (4 p.); R. Viesulas — Why the world does not know Ciurlionis (11 p.).

Enc. Britannica naujosios laidos recenziją paskelbė R. J. Mišūnas Slavice Review žurnale, nuskambėjusią didžiojoje Amerikos spaudoje ir paveikslų EB redakciją. Specifiškai lietuviškus klausimus, paliestus EB, detaliai panagrindė A. Klimas Aiduose.

Enc. Lituanica IV tome iš 88 bendradarbių 38 yra LI nariai. IV ir V tomus redaguoja S. Sužiedėlis, J. Jakštas ir A. Kučas. Be to, LI nariai redaguoja Lietuvos tautos praeitį (J. Jakštas ir J. A. Račkauskas) ir tris mūsų akademinio lygio žurnalus: Aidus (J. Girnius), Lituanus (A. Klimas), J. A. Račkauskas, T. Remeikis ir Br. Vaškevičius) ir Metmenis (V. Kavolis). Suprantama, kad visi kolegos redaktoriai tikisi daugiau prumeratorių iš LI narių. Metų pradžia — patogus laikas užsiskakinti

11. LI narių paskaitos kursuose ir susirinkimuose. Pedagog. lit. inst. Chicagoje dėsto: J. Dainauskas, V. Liulevičius, J. Rėklaitienė, T. Remeikis, V. Sruogienė. Instituto rektorius yra P. Jonikas. Montrealyje veikia liuanistinis seminaras kas antrą šeštadienį. Jam vadovauja Il. Mazi-

J. Jakšto pastabos

(Atkelta iš 2 pusl.)

Vadinasi, suvažiavo į atlaides kokia šimtinė su viršum mašinių ir kiek arkliais ir, žinoma, turėjo prisirinkti nemaža pėsčiųjų. Minia rinkosi, kaip ir senaisiais laikais, traukiama tos pačios tikėjimo dvasios, kuri paliko joje gyva per ilgus amžius. Ji buvo ir paliks tautos išlikimo laidas.

liauskiečiai ir H. Nagys.

Toronto universitete 1975 m. spalio 6 d. pradėti Baltistikos kursai, kuriuose tarp 6 dėstytojų skaito R. Vaštokas.

Marburgo universitete V. Vokietijoje P. Reklaitis dėstė lietuvių kalbą po 2 savaitines valandas 1975 m. pavasario ir rudens semestruose.

Detraito univ. 1975. X. 3-4 d. įvyko simpoziumas tema "Nationalizmas SSSR ir Rytų Europoje, Brežnevui ir Kosyginui valdant". Kalbėjo 30 profesorių, jų tarpe T. Remeikis (pask.), A. Landsbergis ir L. Sabaliūnas (disk.).

Nonton Lecturer of Amer. Archeology for 1975 titulu M. Gimbutienė skaitė paskaitas penkiuose JAV vid. vakarų universitetuose spalio mėn.

Ivairiuose lietuvių renginiuose paskaitas skaitė: S. Barzdukas, El. Bradūnaitė (III P. L. Jaun. kongr.), J. Dainauskas, J. Girnius, St. Goštautas, J. Jakštas, Vl. Jakubėnas, Br. Kaslas, V. Liulevičius, V. Maciūnas, J. Prunskis, J. Puzinas, Z. Rekašius, T. Remeikis, W. R. Schmalstieg, V. Sruogienė, V. Trumpa, A. Vaičiulaitis. Be to, El. Bradūnaitės iniciatyva kuriamas lietuvių tautosakos archyvas Chicagoje.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progal. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. PROspect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

RADIJAS BALTŲ KULTŪRAI GARSINTI

Mažųjų tautų išievių gyvintinai tautosakai. Iš šitų turinimų versmų tryksta ir dabartinė, ir būsimoji lietuvių dvasinė galia.

Profesorės rūpesčiu praėjusiais metais buvo pradėtos Baltic Heritage Radio programos, transliuojamos kas trečiadienį, pasikeičiant su latviai ir estais, 8 val. vakare (sporto rungtynių atveju 10 val.) per FM 89.9 stotį Santa Monikoje. Pirmoji programa, kurią pavadė komp. Bruno Markaitis spalio 1 d., buvo skirta M. K. Ciurlioniu.

Lietuviškam skyrui talkina eilė radijo darbuotojų žinančių lietuvių. Ispūdingas, muzika palydimas programos pavadė Stasė Pautienė, ir Paulius Jasiūnas, kuris, be to, rūpinasi visa įrašų technika. Gruodžio 3 d. įvyko supažindinimas su komp. Bruno Markaitio muzika. Šių metų transliacijos radijas pradėjo su dr. M. Gimbutienės paruoštomis nuotaikingomis dzūkų vakarėnėmis, sklandžiai susietomis su mitologiniais fragmentais. Sausio 28 d. aktorius Vitalis Zukauskas praves Amerikos lietuvių teatro 90 jubiliejus valandą. Vėliau Paulius Jasiūnas — Lietuvos nepriklausomybės minėjimą. Seks programos Donelaičiui, lietuvių mitologijai, kalbai, lietuvių kompozitorių muzikai.

Baltic Heritage radijas kol kas išsilaiko tik iš kelių privačių žmonių kišenių. Ties patys žmonės į šias programas ir įveda visą darbą. Jie gal neturi pakankamai laiko belstis į tolimas instancijas beiškant būtinų lėšų. Vargu ar tam tikslui ten sumos ir yra skiriamos. Telieka tik įmanomu kultūringu būdu ap-

liuoti į gerasirdžius lietuvius ir nelietuvius. Todėl, lėšoms sukelkti, kovo 14 d. 3 val. Los Angeles Ebell auditorijoje rengiama folklorinė popietė. Joje dr. M. Gimbutienė vaizdžiai supažindins su lietuvių mitologija, rašytojas Liudas Dovydenas skaitys ištrauką iš romano Broliai Domeikos (vertimo anglų kalbon proga), sol. Stasė Pautienė dainuos lietuvių liaudies dainas.

Baltų radijo darbuotojai yra net tik pasišventėliai, bet ir optimistai. Jie tiki, jog FM bangomis pradėta baltų kultūros garsinimo veikla Kalifornijoje peris į stipresnę stotį, taip pat prasplės ir į kitas bendravimo šakas: televiziją, filmus, idomias paskaitas, koncertus, parodas; bus praplėsti baltų studijų kursai Kalifornijos universitete; į anglų kalbą bus verčiama literatūra ir tautosaka; vertingais programų tekstais bus pasikeičiama su panašiomis stotimis kituose miestuose, būtent Bostone. Pajudėti losangeliečių pradėta kryptimi galėtų ir kitos mūsų kolonijos.

Savaime aišku, nauda iš to didelė. Atverę savo dvasinius kraučius kitiems, parodę lietuvių meno ir būdo mįslingą grožį, savo pusėn patrauksime eilę jautrių bičiulių. Šiandien, kai vyksta kova už tautos egzistenciją, jų prielankumas yra mums brangus.

Pr. V.
HOFMANO PASAKOS
Lyric operos sezonas Chicagoje bus pradėtas rugsėjo 25 d. Offenbacho "Hofmano pasakomis".

LITUANISTIKOS INSTITUTO VEIKLA IR INFORMACIJA

1. Lituanistikos institutui 25 metai. Amer. Liet. profesorių d-jos suvažiavime 1951. II. 17 Chicagoje buvo nutarta įkurti Lituanistikos institutą. Organ. k-ją sudarė daktarai P. Jonikas, D. Krivickas ir Vl. Viliamas. Balandžio 7 d. k-ją išsirinco savo pirmininku Joniką, o iš Chicago išsikėlusį Viliamą pakeitė dr. Ant. Gylys. Pirmasis LI statutas parašytas Krivicko ir priimtas lapkričio 17 d. Tų pačių metų gruodžio 30 d. k-ją pakvietė į LI mokslinį branduolį 26 liuanistai — visus, išskyrus vieną, buvusius Lietuvos universitetų profesorius ar asistentus. 23 pakviestieji sutiko būti LI nariais. Iš jų yra gyvi dvylika:

L. Dambriūnas, M. Gimbutienė, J. Jakštas, P. Jonikas, A. Kučas, V. Maciūnas, A. Plateris, J. Puzinas, A. Sennas, S. Sužiedėlis, V. Trumpa ir J. Balys (buvo LI-te iki 1971).

Po to išrinkta dar 105 nariai, mirė 22. Dabar turime 100 tikrųjų narių ir 5 narius-talkininkus. Instituto pirmininkai buvo daktarai P. Jonikas 1954-63, J. Balys 1963-67, A. Plateris 1967-69, V. Maciūnas 1969-72, J. Gimbutis nuo 1973 m. sausio 1 d. LI suvažiavimai įvyko: 1964 m. Washingtone, 1967 m. Philadelphijoje, 1971 ir 1973 m. Chicagoje, 1975 m. Clevelande.

LI išleido: Lit. Darbų 3 tomus, Suvaž. Darbų 2 tomus, kitų knygų 4. Spaudai rengiami 2 tomai: Liet. išievių bibliografija ir 1975 m. Suvaž. Darbai.

2. LI prezidiumo rinkimai, turėjo įvykti 1975 m. pabaigoje, nusitęsė, nes skyrių vedėjams dar nepavyko sudaryti kandidatų sąrašo. Norima sudaryti prezidiumas maždaug vienoje apylinkėje, kad būtų lengviau susisiekti. Nominacijų komisijos mūsų statutas nenumato.

3. Kalbos skyriaus vedėju 1975. XI. 10 išrinktas prof. dr. Antanas Klimas. Ligišiolinis vedėjas L. Dambriūnas buvo išrinktas 1971. V. 30.

4. Penktojo LI suvažiavimo Darbai redaguojami dr. E. Maciūkos. Dar negautos trijų prelegentų paskaitos. Gautieji maždaug jau pasiusti dr. T. Re-

meikiui, kuris rūpinasi spausdinimu. Kalbą lygino Vl. Kulbokas.

5. LI statuto pataisymai yra reikalingi, atsižvelgiant į gautus pakeičavimus ir patirtį. Pakeitimus sudarė Statuto komisija, kurios pirmininkas yra dr. A. Plateris, ir balsuos visi nariai.

6. Vysk. Valančiaus šimtmetis atžymėtas lapkričio 16 d. Chicago Jaunimo centre akademinio minėjimu, kurį surengė ten gyvenę LI nariai. Dr. V. Maciūnas iš Philadelphijos skaitė paskaitą: "Zvelgiant į Valančių po šimto metų" ir V. Trumpa iš Washingtono — "Valančiaus derlius". Pirmininkavo dr. J. Puzinas. Ypatingu dr. T. Remeikio rūpesčiu buvo suskubta pateikti svečiams ką tik atspausdintą naują LI leidinį: prof. kun. Antano Alekno veikalo "Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius" antrąją laidą. Šios knygos mecenatas dr. Mykolas Morkūnas įrašytas į LI narius - rėmėjus. Minėjimą papildė Br. Kvikiol surengta Valančiaus raštų paroda.

7. Assoc. for the Advancement of Baltic Studies penktasis suvažiavimas įvyks Columbia u-te New Yorke 1976 m. gegužės 20-23 d. Programos komiteto pirmininkas yra LI narys: dr. Romualdas Misiūnas.

8. Instituto nariai jubilatai. 85 metų sulauks prof. Juozas Žilevičius kovo 16 d. 70 metų sukako prof. dr. Domui Krivickui 1975 m. gruodžio 22 d. 70 metų sulauks: kalbininkas Leonardas Dambriūnas vasario 5 d., dailininkas Antanas Tamošaitis vasario 15 d. ir prof. dr. Petras Jonikas kovo 25 d.

60 metų sueis prof. kun. dr. Vladiu Jaskevičiui sausio 27 diena.

9. In memoriam. Kunigas Andrius Baltinis, filosofijos daktaras, mirė 1975 m. rugsėjo 5 d. Chicagoje. LI Filosofijos Skyriaus tikrasis narys nuo 1951 metų.

Profesorius Pranas Skardžius, filologijos daktaras, mirė 1975 m. gruodžio 18 d. Hot Springs, Arkansas, LI Kalbos skyriaus

Chicago Savings Offers You A Choice Of These Beautiful

COLOR TV SETS

WHILE YOU EARN 6 1/2% to 7 3/4% PER ANNUM
*IN OUR SPECIAL ACCOUNT

17" Diagonal COLOR

With **\$1,500**

You can have this 17" RCA XL-100 COLOR TV... and your money grows to **\$1,897** in 72 months.

Or With **\$2,000**

And your money grows to \$2,285.06 in 4 years.

Or With **\$5,000**

And your money grows to \$5,558.48 in 2 1/2 years.

Or With **\$10,000**

And your money grows to \$10,691.09 in 1 1/2 years.

Or With **\$20,000**

And your money grows to \$21,024.81 in 1 year.

19" Diagonal COLOR Remote-Control

With **\$1,500**

You can have this 19" RCA XL-100 COLOR TV... with Remote Control... and your money grows to **\$1,695.54** in 72 months.

Or With **\$2,000**

And your money grows to \$2,112.23 in 4 years.

Or With **\$5,000**

And your money grows to \$5,408.95 in 2 1/2 years.

Or With **\$10,000**

And your money grows to \$10,551.99 in 1 1/2 years.

Or With **\$20,000**

And your money grows to \$20,890.22 in 1 year.

MES KALBAME LIETUVIŠKAI
Enjoy Your TV NOW PLUS
EARN INTEREST

*Funds must remain in this special account for term of certificate. From your deposit, we deduct the cost of the item, but the interest you earn pays for it, plus gives you an additional gain of 5 1/2% to 7 3/4% on your full deposit. Federal regulations require substantial interest penalty for early withdrawal.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

DES PLAINES OFFICE: 1065 OAKTON STREET, DES PLAINES, ILLINOIS 60018, TELEPHONE: 297-0720

ALMIRA OFFICE: 264 WEST NORTH AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60647, TELEPHONE: 469-3113

MAIN OFFICE: 6245 SOUTH WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60636, TELEPHONE: 476-7575

AKTORES LAIMOS RASTENYTĖS — LAPINSKIENĖS IŠSKIRTINIS PRIPAŽINIMAS

Laima Rastenyte-Lapinskiene

Lių esame matę Laimos nuotraukas ir pasatymų recenzijas, pabrėžiančias jos puikiai atliktus vaidmenis.

Tačiau išskirtinio pripažinimo Laima Rastenyte-Lapinskiene sulaukė šiomis dienomis, kai Chicagos kultūrinio gyvenimo auortetų ji buvo nominuota vadinamam "Joseph Jefferson Drama Awards". Šie "Awards" kasmet yra skiriami geriausiems teatro pastatymams ir geriausiems pavieniams aktoriams. Vertinant 1975 metų Chicagos teatrinio sezono daugelio teatrų ir aktorių darba "Joseph Jefferson Drama Awards" aktorių kategorijoje yra nominuotos keturios aktorės ir šeši aktoriai. Jų tarpe ir Laima Rastenyte - Lapinskiene. Kaip "best actress" ji buvo nominuota už atliktą Susan rolę David Rabe "In the Boom Boom Room" pastatyme Jane Adams Hull House teatre, Chicagoje.

Kai amerikietiškaji gyvenimą prasimušęs ne vienas mūsų įvairių sričių talentas ne kartą nusigrįžta nuo lietuvių kultūrinio gyvenimo, tai Laimos Rastenyte - Lapinskiene atvejis galėtų būti gana šviesiu pavyzdžiu ir kitiems, kaip duoklė lietuviškajam gyvastingumui nėra jokia kliūtis ir amerikietiskajam pripažinimui.

Pastaraisiais metais įvairius Chicagos lietuvių teatrinuos pastatymuos jau beveik įprasta matyti ir aktorę Laimą Rastenyte - Lapinskiene. Kiekvieno savo pasirodymu scenoje ji be galo nuosirdžiai ir profesionalių aktorių pasirodymu žiūrovui vis dovanoja blizgančią teatrinio užmojo visumą ir detales. Šiuo metu mažai mūsų scenai ji vienutė viena yra sukūrusi ir lietuviškąjį lėlių teatrą. Tai yra scenai visa širdim pasišventusi aktorė.

Šalia lietuviškosios scenos ji reikišiai ir amerikietiškaime Chicagos teatrų gyvenime. Jau ne kartą didžiojoje Chicagos spaudoje po gerai pavykusių spektak-

DVARIONŲ FORTEPIJONAS IR SMUKAS

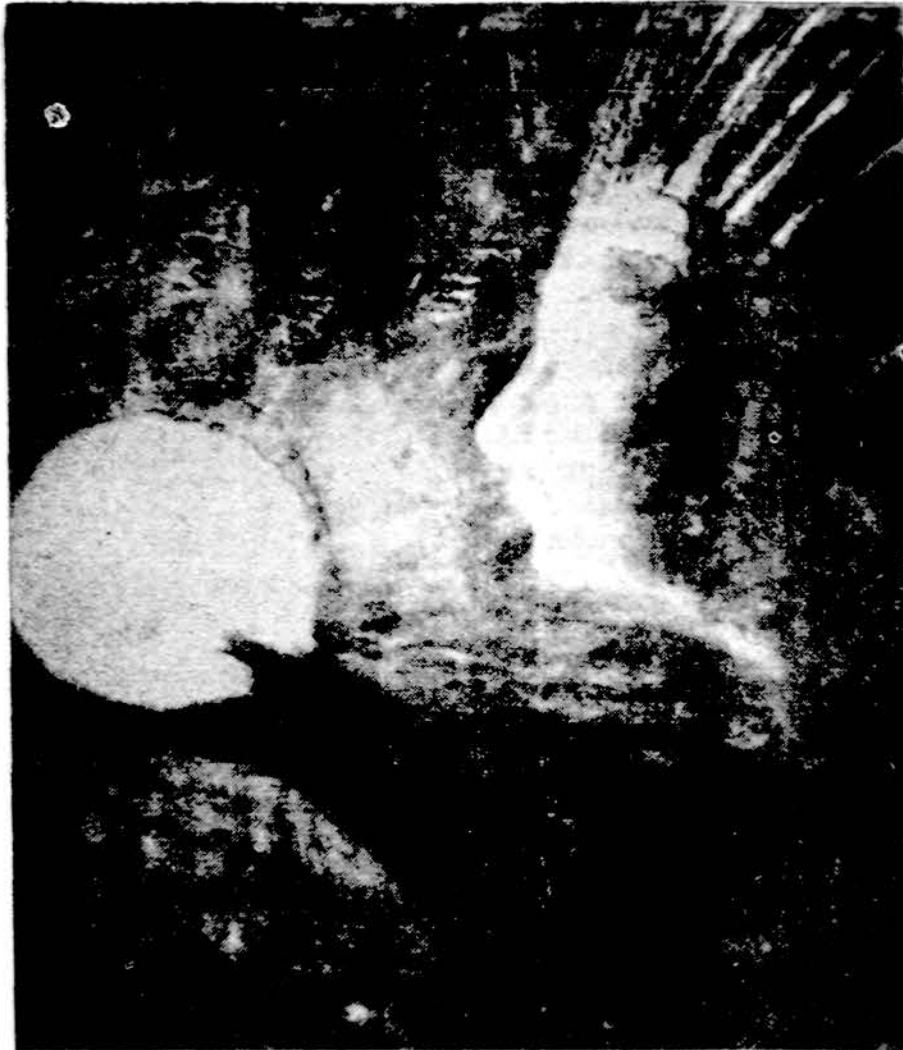
Iš Lietuvos viešnagėn atvykę pianistė Aldona Dvarionaitė ir jos brolis smuikininkas Jurgis Dvarionas, komp. Balio Dvariono vaikai, sausio 11 d. koncertavo Kalifornijos universitete Los Angeles mieste (UCLA), Rolfe auditorijoje.

Aldonos skambinime išryškėjo laisva, ryžtinga, lakios vaizduotės gaivinama interpretacija. Gal iš pradžių su Chopino Polonezu, op. 44 ji nepagavo klausytojų, bet Chopino baladėje gmoll, op. 23 ir Balio Dvariono lyriškoje Sonatoje sublizgėjo pianistės muzikinis polėkis, skonis bei sugebėjimas įsijausti į melodiją teksta. Ji puikiai ir grakščiai valdo abiejų rankų pirštus. Skriabinio Sonata Nr 4 buvo atlikta itin raiškiai, su visu pianistei pasiekiamu patosu, ypač finalinėse forte frazėse. Aldonos interpretacijų išteklių yra gausūs ir patrauklūs. Tereikėtų labiau suderinti vidinį išgyvenimą su galvos bei rankų judesiais, kurie kartais atsiduoda bereikalingu vaidybiškumu, bent taip man atrodo.

Jurgis Dvarionas savo dalį pradėjo didingu Wieniavskio Polonezu A-dur ir iš karto atsivėrė, kaip ritmingas, nuosaikus, malonaus tono smuikininkas. Po to atliko pirmą kartą grojamą Sonatą smuiku solo C derme, sukurta jauno komp. J. Andriejevo ir dedikuota Jurgui Dvarionui. Formiška tai tikrai įdomus kūrinys (preliudas, fuga, rečitatyvas, tokata), reikalaujantis smuikininko ir meistriskumo, ir žemiško paprastumo, sakyčiau, įtaigaus tiesioginio balso į klausytoją. Su didele meile ir puikia švaria technika Jurgis pagrojo Balio Dvariono keturias kompozicijas, kuriose liejasi artimas lietuviams skaidrus ir raudančiai dainingas turinys. Irgi, regis, pirmą kartą atliekamas dalykas.

Graži menininkų išvaizda ir tauri laikysena dar labiau pakėlė koncerto vertę. Tiesiog galima, kad trumpame programos tekste liko neįrašyta Dvarionų lietuviškąjį kilmę. Tai tik nesustiprinimas, dėl kurio nėra kalti nei rengėjai, nei patys koncerto atlikėjai.

Pr. V.

M. K. Ciurlionis (1875-1911)

Draugystė

KYLA ČIURLIONIO TARPTAUTINIS GARSAS

New Yorke leidžiamas žurnalas "ARTnews" įsidėjo 1975 m. gruodžio mėn. numeryje M. K. Ciurlionio paveikslą "Draugystė", sukurtą 1906 m., ir prie jo — J. E. B. pasakymą apie Čiurlionį. Pačioj pradžioj pabrėžiama, kad tai lietuvis. Straipsny rašoma: "Lietuvis dailininkas Mikalojus Konstantinas Ciurlionis (1875-1911), kurio kūriniai buvo rodomi didelėj valstybinėj parodoj Tretiakovoj galerijoje Maskvoje, dar vis mažai tereikiška vakariečiui stebėjimui. Dailininkas buvo kūrybingiausias 1903-1909 m. Mažai jo kūryba buvo rodoma Vakarų parodose. Daugelį metų jis nebuvo susilaukęs didesnio dėmesio net savo krašte. Bet dabar Ciurlionis laimi didelį susidomėjimą Sovietų Sąjungoje, nors dailininkas labai mažai turi ryšio su rusų tradicija, o daugiausia remiasi savo gimto-

sios Lietuvos liaudies kūryba. Ciurlionis buvo savo laikų vaikak — simbolizmo eros — ir jo menas turi daug tų elementų, kuriuos mes aptinkame Boeklino, Fidus, Redono ir kitų kūryboje: sustiprintą dėmesį astrologijai ir paslaptingumui, siekimais pagauti mitinės senovės pilnumą ir paprastumą, troškimu siekti sintezės tapyboje ir muzikoje, japonų ir Nabio gamtovaizdžių atspindžiais. Tiesiog kurioziškas paradoksas dabartinėje Sovietų-meno politikoje, kad Ciurlionis iš visų simbolistų susilaukia tokio oficialaus pripažinimo, kai jo kūryba labiausiai abstrakti ir atsieta nuo tikrovės. Rusijos simbolistai rašytojai ir filosofai, ypač Nikolai Berdiajev ir Vjačeslav Ivanov, jauė didelį ryšį su jo darbais ir sveikino jį, lyg tai būtų seniai prarastas brolis, kai jis 1908

Filmų įvairumai

Cepelino Hindenburgo tragedija ekrane

STASĖ SEMENIENĖ

Praeitais, įsivaizduota ar tikra, nedaug sudomina mus viename prabangiai pastatytame istoriniame atkūrimo "THE HINDERBURG". Iš kalėdinio filmų maišo tai vienas silpniausių. Net daug žadanti medžiaga apie nacių pasakiško dirizablio nelaimingą paskutinę kelionę neturi tos sprogdinančios reikšmės, kurią savo vaizduotėje žiūrovas sukuria, gerai žinodamas, kas atsitiko garsiam vokiečių cepelinui 1937 m. gegužės 6 d. virš Lakehurst, N.J. Taigi, ir pati drama "Hinderburge" koncentruojasi ta spėliojama teorija, kad nelaimė įvyko dėl sabotažo prieš nacius.

Iš viso paskutiniu laiku pasipylė vadinamų "nelaimių" filmų: "Airport", "Airport 1975", "Earthquake", "Poseidono nuotykių" etc. Labai mažai kam tokios rūšies fimai prie širdies. Vienintelis filmas apie gaisrą dangoraižy buvo pastatytas daug stipriau ir realiau už kitus.

Dabar Hollywoodas, jodamas ant arkluko, kad dar vis paliko pakankamai pinigines gyvybės šiamė pomėgę, pakio mums "Hinderburga".

Režisuojant Robert Wise'ui, parinktas spūdingas žvaigždžių sątatas: svarbiausioje rolėje George C. Scott (vokiečių saugumo karininkas), o kiti — Anne Bancroft, Gig Young, Burgess Meredith ir Charles Durning.

Filme praeitis figūroja kaip kokia vitrina, dėl kurios gali būti nuožmus mėginimas dar pasipinigtai ta nelaimės formule.

Labai lėtai besivystas pasakojimas paleidžiamas į orą su senu Universal kronikiniu filmu apie Zeppelino bendrovės liuksusinio keleivinio lėktuvo stebuklus, o paskui skrendama, besinaudojant karštesne oro srove: grasiinama boma, nacių pulkininko paskyrimas išjungti bombą, visa eilė įtartinųjų (nusivylusių vokiečių grafienė, amerikietis pirklys ir kit.) ir t.t.

Filmo pabaigoje paskutinės 10 min. paskirta pradžiai nulemta cepelino degančiam sunaikinimui, kuris labai prityrusiai atvaizduotas, pasinaudojant vė senu kronikiniu filmu.

Filmas tikrai "nelaimingas". Nežiūrint 12 mil. išleistų dolerių, publika garsiai juokiasi, kur reikia verkti. Nėra jokio efekto, žinant iš anksto, kokio yra tragiška pabaiga. Kituose filmuose bent toji nelaimė pradžioje atvaizduota ir tada vystoma pastanga iš jos išsikrapštyti. Nėra jokios pramogos stebėti per Atlanto vandenyną skrendantį dirizabliį ir žinoti, kad tik virš Š. Amerikos jis susprogs. Pagaliau dar basiausiai stebėti Hinderburgo susitikimą su likimu: degančius žmones, krintančius į mirties sterblę. Tai jokia pramoga bet kuriam asmeniui.

Kultūrinė kronika

RYTOJ CHICAGOJE KONCERTUOJA DANA POMERANCAITE - MAZURKEVICH IR YURI MAZURKEVICH

Neseniai pasitraukę iš Lietuvos šie du pasaulinio garso smuikininkai pirmą kartą Chicagoje pasirodys "Margučio" rengiamam jų abiejų koncerte Jaunimo centre šį sekmadienį (sausio 25 d.) 3 val. popiet.

LIETUVIŲ IR LENKŲ SANTYKIAI KULTŪRINĖJE VAKARONĖJE

Chicagos Jaunimo centro kavinės kultūrinėje vakaronėje kita savaitė, penktadienį (sausio 30 d.) 7. val. 30 min. vak. Jonas Dainauskas kalbės tema "Kaip lenkai laikosi lietuvių ir Lietuvos atžvilgiu". Prelegentas pastaraisiais metais yra akylai sekęs lenkų spaudą ir atitinkamus jų leidinius, susirašinęs su įtakingais lenkais, todėl paskaita savo tezėmis ir naujais atidengimais

žada būti įdomi ir aktuali. Vakaronę globoja Akademini skautų sąjūdis.

LIETUVOS RAŠYTOJŲ SUVAŽIAVIMAS

Sausio viduryje Vilniuje buvo sušauktas Lietuvos Rašytojų sąjungos šeštasis suvažiavimas. Jis

baigėsi sausio 15 d. oficialiųjų pareigūnų kalbomis ir sveikinimais. Suprantama, anot tnyštės spaudos: "Labai pakiliai suvažiavimo dalyviai priėmė sveikinimo laišką TSKP Centro Komitetui". Išrinkta ir nauja Rašytojų sąjungos valdyba: pirmininkas — A. Maldonis, jo pavaduotojas — V. Bubnys, valdybos sekretoriai — P. Bražėnas ir A. Počius. Revizijos komisijos pirmininku išrinktas R. Budrys.

TRUMPOS ESKURSIJOS I LIETUVĄ 1976 PAVASARI
KEGUZES 16 IKI BALANDZIO 22
 KOVO 31 IKI BALANDZIO 8-TOS — BALANDZIO 14 IKI BALANDZIO 22
 GEGUZES 16 IKI GEGUZES 24
 Maršrutas: Maskva—Vilnius—Kaunas—Trakai
 SKUBEKITE REGISTRUOTIS!
 VASARINES 2 SAVAIČIŲ ESKURSIJOS PRASIDEDA
 GEGUZES 31 DIENA.
 KAINOS BUS PASKELBTOS GREITU LAIKU!
 Lietuvių ekskursija į Meksiką — 7 dienos — tik \$300 (po du į kambary). Išvyksta gegužės 1, 1976.
 REGISTRUOKITES:
 AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
 9727 South Western Avenue
 Chicago, Illinois 60643
 Telephone: (312) 238-9787

EGLĖ ZAČIŲ KARALIENĖ, paveikslas, išsiuvinėtas (needlepoint) pagal dail. Juozo Sodaicio eskizą. Šio ir kitų lietuviškais motyvais paveikslų ir pagalvėlių kompleksus, (Kits), paruoštas siuvinėjimui su medžiaga ir instrukcijomis, išleido AMBER DESIGNS (partneriai dr. Darius Slavininkas ir dail. Juozas Sodaitis). Nemokama spalvota brošiūra išsiunčiama parašius šiuo adresu: Amber Designs, 46 McKenzie Rd., Convent Station, N. J. 07961

A. TVERAS
 LAIKRODŽIAI IR BRANGINYBES
 Pardavimas ir taisymas
 2646 W. 69th Street Tel. RE 7-1941

L. K. RELIGINĖS ŠALPOS RĖMĖJAI
 išleido
LIETUVOS KATALIKŲ BAŽNYCIOS KRONIKĄ II DALI
 Knyga gražiai iliustruota seselės Mercedes, 414 psl., kurioje sudėtos Kronikos: nr. 8-15.
 Kaina: minkštasis viršelis 3.50 dol., kietais — 5 dol.
 Kviečiame visus LKB Kroniką II d. įsigyti ir platinti.
 LKB Kroniką II d. galima įsigyti, paimti platinti, atsiųginti ar siųsti aukas persekiojami Bažnyčiai okupuotoje Lietuvoje remti šiuo adresu: L. K. Religinės Šalpos Rėmėjų Vyr. Valdyba, 6825 So. Talman Ave., Chicago, Ill. 60629.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
 B. R. PIETKIEWICZ, Pres.
 2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
 PLENTY OF FREE PARKING SPACE
 VALANDOS: SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta ANTRAD. ir PENKTAD. — 9 v. ryto iki 5 v. vak. PIRMAD. ir KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 8 v. v.
 7 1/2% Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000
 6 1/2% Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000
 5 1/4% Investavimo Mokamas už apskaitę.
 PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
 Dividendi mokami kas 3 mėnesiai.

5 1/4% HIGH RATES 7 1/2%
 PER ANNUM PASSBOOK ACCOUNTS
 PAID QUARTERLY AT
BRIGHTON FEDERAL
 SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
 HIGHEST RESERVES
 4071 ARCHER AVENUE
 CHICAGO, ILLINOIS 60632
 TEL.: LA 3-8248
 (WEST OF CALIFORNIA AVE.)
 6 3/4% PER ANNUM \$5000 or more minimum 30 months
 6 1/2% PER ANNUM \$1,000 or more 1 year min.

RED. EMILIA PAKŠTAITE. 2801 W. 38TH ST. CHICAGO, ILL. 60632. Tel. (312) 927-3090

JAUNIMO KONGRESO LAIŠKAS LIETUVOS JAUNIMUI

Mielas Lietuvos jaunime,

Mes, Pasaulio lietuvių jaunimo trečiojo kongreso atstovai, suvažiavę Brazilijoje, Sao Paulo didmiesčio kaimynystėje, atstovaudami lietuvių jaunimui Argentinoje, Australijoje, Brazilijoje, Jungtinėse Amerikos Valstybėse, Kanadoje, Kolumbijoje, Švedijoje, Urugvajuje, Venecueloje ir Vakarų Vokietijoje, susirinkę spręsti pasaulio lietuvių jaunimo reikalus, sveikiname Jus, Lietuvos jaunime.

I ši jaunimo trečiąjį kongresą, taip kaip ir du pirmuosius, suvažiavome todėl, kad laikome save lietuvių tautos vaikais. Per mūsų kongresines keliones — pirmiausia Argentinoje, paskum Urugvajuje ir galop Brazilijoje, Jūs, Lietuvos jaunime, nuolat buvote mūsų mintyse ir širdyse.

Jūsų pasiryžimas išlaikyti lietuvių tautinį charakterį, nepaisant svetimųjų pastangų Jus paversti vienos ideologijos ir vienos pasaulėžiūros žmonėmis, teikia mums dvasinės stiprybės. Tai mus įpareigoja ne tik nepamiršti mūsų tėvų krašto Lietuvos, bet ir visomis išgalėmis dirbti dėl jos šviesesnės ateities. Tai ateitimi mes tvirtai tikime. Tai ateitimi mes iš naujo šiame Kongrese ryžtamės dirbti.

Jaunimo kongreso atstovai lankosi pas p. Anatolijų Grisoną, Lietuvos pasiuntinį Urugvajuje. Nuotr. A. Šestoko

Iš šalies neįtaigotuose, laisvai ir demokratiškai paruoštuose nutarimuose taip skamba mūsų nusistatymas: "Jaunimo Kongresas pabrėžia, kad pasaulio lietuvių jaunimo pagrindinis uždavinys yra remti Lietuvos gyventojų ir išeivijos lietuvių pastangas atsistatyti nepriklausomą Lietuvos valstybę. Tam tikslui pasiekti jaunimo Kongresas pasisako už kovą prieš rusiškąjį imperializ-

mą Pabaltijyje ir primetą komunistinę santvarką Lietuvoje. Jaunimo kongresas teigia, kad šio tikslo siekti galima įvairiais taisyklais būdais, kurie priklauso nuo gyvenamo krašto sąlygų." Drauge su Jumis mes pragyvename nesiskaitymą su Lietuvos gyventojų pilietinėmis teisėmis, Lietuvos tikinčiųjų persekiojimą, skriaudas Lietuvos jaunimui, mokslininkams, menininkams ir

kitiems, kurie nori laisvai rinktis. Mes žinome kas Jums gresia už pasipriešinimą kitų užmačioms — suėmimai, tardymai, teismai, kalėjimas, katorgos. Jaučiame pareigą tai skelbti plačiam pasauliui, valstybių vyriausybėms, Jungtinėse Tautose ir kituose tarptautiniuose forumuose. Jūs daromos skriaudos bus įrašytos istorijos puslapiuose kaip pasipriešinimai prieš žmogaus prigimtį, o Jūsų kova už teisę kiekvienam žmogui laisvai savo likimą apspręsti bus istorijoje įamžinta, kaip herojiškas pasipriešinimas svetimųjų užmačioms.

Tėvų žemė Lietuva, mūsų širdy visada — kelbia Pasaulio lietuvių jaunimo trečiojo kongreso šūkis. Mes, Kongreso atstovai, pasaulio lietuvių jaunimo vardu, tiesiame savo ranką Jums, nes šventai tikime Lietuvos ir lietuvių tautos ateitimi.

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Trečiasis Kongresas

Jonas K. Baltrūnas
Viktoras Barzdžius
Nelida Zavickaitė
Elena Bareišytė
Teresė Jočytė
Jonas Lukoševičius
Antanas Saulaitis, pirm.
Edmundas Andriuskevicius
Birutė Mačanskienė

Adriana Jočytė iš Argentinos III PLJK talentų vakare Urugvajuje ir kituose rengimuose savo dainavimu žavėjusi publiką. Nuotr. A. Šestoko

Sao Paulo jaunimas renkasi į pamaldas katedroje.

Nuotr. A. Šestoko

2. Jaunimo sąjunga turi rūpintis išeivijos lietuvių jaunimo ideologijos vystymu, turi duoti pagrindą ir prasmę jos veiksmams.

3. Jaunimo sąjunga turi rūpintis, kad lietuviškasis jaunimas plačiame pasaulyje Lietuvos ir lietuvių tautos reikalus statytų veiklos centru.

4. Jaunimo sąjunga turi susikurti veikimo bazę ir pasitikėjimą visos lietuvių išeivijos visuomenės tarpe.

Leiskite trumpai apibūdinti ir paaiškinti šiuos siūlymus:

1. Jaunimo sąjunga virš visko turi stovėti jauną žmogų ir jo santykiavimą su kitais jaunais žmonėmis.

Organizacijos, draugijos ar sambūrio principinis uždavinys yra suburti žmones kuriam nors tikslui. Be žmonių ir be jų sutikimo veikiant, organizacija yra pasmerktą mirčiai. Jaunimo sąjungai svarbu jos formavimosi užuomazgoje statyti žmogų pirmoje vietoje. Sąjunga turi savo narius tarnauti, būti jiems naudinga, reikalinga. Jeigu kalbame apie Pasaulio lietuvių jaunimą, tai tuo pačiu metu lygiai greičiau kalbėkime apie paskirą jauną lietuvių. Tai pažymėjo ir PLJS pirmininkas kun. Antanas Saulaitis savo paskaitoje Antrojo kongreso atidarymo metu, kai pareiškė, jog "turime kovoti už kiekvieną lietuvių atskirai". Jaunimo sąjungoje užuovėją ir veikimo bazę turi rasti tiek jaunas visuomenininkas, politinis veikėjas, tiek jaunas menininkas — rašytojas, poetas, muzikas, dailininkas, šokėjas. Vietos rasti turi ir jaunas sportininkas ir tas, kuris veikloje dalyvauja pasyviai arba tenori tik pabendrauti su savo draugais ar pažįstamais.

Jaunimo sąjunga visiems turi būti prasminga, nes ji turi tarnauti jaunai lietuvių visuomenei, kuri nesuseda vien iš jaunų vadovų.

2. Jaunimo sąjunga turi rūpintis išeivijos lietuvių jaunimo ideologijos vystymu, turi duoti pagrindą ir prasmę jos veiksmams.

Šiame kongrese mes sprendžiame Jaunimo sąjungos veiklos sritis, veikimo būdus konkrečiais nutarimais, kurie taps Sąjungos ir mūsų visų uždaviniais. Būtų klaidinga manyti, kad šiame kongrese yra sudaroma kokio magiška formulė, kurioje pasaulio lietuvių jaunimas gali rasti savo tapatybes, identiteto prasmę. Jaunimo sąjunga dabar turi žengti toliau ir atsakyti į šiuos jaunų lietuvių esminius klausimus: kas aš esu, kodėl aš bendrauju su kitais lietuviams, ko kiam tikslui šis bendravimas vyksta. Čia slypi jo sąmoningo apsisprendimo būti lietuvių pradai. Tai yra išeivijos lietuvių jaunimo pasaulėžiūros arba net kelių pasaulėžiūrų kūrimas.

Kitais žodžiais, gerai, kad stengiamės išvengti bendrybių, kurios neturi praktiškos reikšmės mūsų gyvenime, bet tuo pačiu turime būti atsargūs, kad neliktu konkretūs bei praktiški — be tikslo, be visų mūsų pastangų supratimo, be vizijos.

3. Jaunimo sąjunga turi rūpintis, kad lietuviškasis jaunimas

plačiame pasaulyje Lietuvos ir lietuvių tautos reikalus statytų savo veiklos centre.

Lietuva ir lietuvių tauta yra pagrindas daugeliui šūkių. Paminėkime, kad ir visų trijų jaunimo kongreso šūkius:

I PLJK: Mūsų jėgos, mūsų žinios laisvai Lietuvai tėvynei.

II PLJK: Jaunimo darbas ir širdis, lietuvių tautos ateitis.

III PLJK: Tėvų žemė Lietuva mūsų širdy visada.

Kongresų šūkių yra deklaracijos ir, daugelio manymu, tik gražūs, neturį ypatingos reikšmės žodžiai. Mano manymu, už jų slypi labai svarbus jaunimo noras pažinti Lietuvą. Kalbu apie šiuolaikinę Lietuvą, nepaisant jos okupantų statomų kliūčių. Tai natūralus ir sveikas noras! Kaip gali jaunas žmogus nenorėti palaikyti kokį nors ryšį su tais, dėl kurių jis sielojasi; kaip gali jis nenorėti juos geriau pažinti, suprasti jų padėtį?

Siūlau, kad Jaunimo sąjunga, atstovaujama jauniausioms išeivijos kartoms, imtųsi iniciatyvos ir žygių Lietuvą ir lietuvių tautą susigrąžinti į išeivijos lietuvių tarpa. Delsiant, atsitolinimas nuo Lietuvos ir lietuvių tautos gali būti lemtingas. Lietuvių visuomenės nesutarimai sprogdina mūsų visuomenę iš vidaus, nepaisant Lietuvos jaunimo žygių, Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos ir kitų Lietuvos gyventojų rezistencijos žymių. Lietuva, jos jaunimas, jos tikintieji, jos piliečiai šiandien šaukiasi mūsų pagalbos ir veiklos, o čia tebekalbama, kuris turi teisę ką daryti, ir tebesiekiama pastoti kelią tautos ir jos šakų natūraliam santykiavimui.

4. Jaunimo sąjunga turi susi-

Danguolė Kuzmickaitė, Gintautas Burokas, Edis Stukas, Kristina Valaviciūtė, Ramunė Miglinaitė ir Jonas Miglinas ekskursijos metu Pietų Amerikoje — Brazilijos kalnuose. Nuotr. A. Šestoko

III PLJK nutarimai buvo balsuojami demokratiškai. Iš kairės į dešinę: Viktoras Nakas (JAV), Aras Mažeika (Venecuela), Lidija Drinkmanaitė (Vokietija), Lina Kojelis (JAV). Nuotr. R. Sakadolskis

PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO SĄJUNGOS UŽDAVINIAI

Šiandien, besibaigiant Studijų savaitę, artinamės prie Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso pabaigos. Dar kelios dienos, ir vėl pasklisime po platųjį pasaulį — keturis kontinentus, dešimtį kraštų, išsiveždami mūsų tolimesnės veiklos gaires, kupini naujo ryžto, būti sąmoningos ir galvotos išeivijos jaunimo veiklos dalininkais ir puoselėtojais.

Studijų savaitėje Jaunimo kongreso nutarimais apsprendžiame Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos veiklos uždavinius. Tie, kurie dalyvavo pirmuosiuose dviejuose Jaunimo kongresuose arba kituose pasaulinio masto lietuvių suvažiavimuose, jaučia, jog šiame Kongrese, kaip niekad anksčiau lietuvių išeivijos istorijoje, tie nutarimai yra svarstomi su atsidedimu, pasirusimu, kruopštumu, demokratiškumu.

Tam yra pagrindas — juk pasaulio lietuvių jaunimo bendravimo ir bendradarbiavimo mintis gyvuoja jau bent dešimtį metų — nuo Pirmojo jaunimo kongreso, įvykusio Šiaurės Amerikoje 1966 metais. Anuomet Kongreso nutarimai buvo daugiau deklaracinio, o su jais susiję svarstymai — labiau principinio pobūdžio. Jais nuakyti bendri lietuvių jaunimo nusistatymai, jaunimo įsitikinimai lietuvių tautos reikalais, jaunimo veiklos atžvilgiai, politinės lietuvių jaunimo programos klausimai. Tu jaunimo deklaravimų sudaryme dalyvavo palyginant nedidelis jaunų vadovų ir jų vyresniųjų kolegų būrys. Teisingai sakoma, jog pirmasis kongresas buvo suruoštas labiau jaunimui, nei paties jaunimo.

Antrasis jaunimo kongresas, į-

vykęs po šešerių metų (1972 metais) Šiaurės Amerikoje, buvo pirmasis bandymas pasaulio lietuvių jaunimo nusistatymus sukonkrečinti veiksmingais nutarimais. Pats reikšmingiausias sprendimas, davęs pagrindą ir šio Jaunimo kongreso ruošai, buvo Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos įkūrimas. Būtina pastebėti, jog nuo pat pirmosios gyvenimo dienos Jaunimo sąjungos kūrėjai suprato reikalingumą koncentruoti veiklą ne ten, kur lietuvių gausiausiai apsigyvenę ar stipriausiai veikia, bet ten, kur ryšys su pasaulinio masto lietuviško jaunimo judėjimu labiausiai pasitarnautų apsilpusiai lietuvių veiklai. Tai liudija Jaunimo sąjungos vadovybės Pietų Amerikoje sudarymas ir, nepaisant daugelio vyresniųjų abejonių, sprendimas sušaukti trečiąjį

kongresą taip pat Pietų Amerikoje.

Iš viso to dešimtmečio judėjimo nesunku pastebėti aišką siorganizavimo evoliuciją. Ieškant atsakymų į tolimesnius Jaunimo sąjungos uždavinius, yra būtina tą evoliucinį procesą suprasti ir juo naudotis. Jei pirmame kongrese didesnis indėlis buvo vidurinėsios lietuvių kartos, tai antrasis ir trečiasis jau visiškai yra jaunimo rankose. Jeigu pirmasis kongresas išryškino reikalą puoselėti pasaulinio masto lietuvių jaunimo judėjimą, o antrasis tą reikalą įkūnijo Jaunimo sąjungos įkūrimu, tai trečiasis jau pradeda tą Sąjungą apipavidalinti ir įprasminėti. Šiame Trečiajame jaunimo kongrese mes, susirinkę iš dešimties kraštų atstovai, esame to dešimtmečio judėjimo dalininkai ir ateities sprendėjai. Tai be galo didelė atsakomybė, ir todėl neuostabu, jei tiek daug dedame pastangų susitari.

Mes žinome, kad grįžus į savo gyvenamąsias vietas, rasime daug naujų darbų, daug atsakomybės. Taigi mūsų darbas nesibaigia, o tik prasideda. Tačiau ne vien šio kongreso nutarimų įgyvendinimas turėtų mums rūpėti. Lygiai svarbūs turėtų būti ir principai, kurie kristalizuojasi šiame kongrese, besprendžiam: Sąjungos ateitį. Aš siūlau Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungai, o taipgi ir paskirų kraštų jaunimo sąjungoms bei jų padaliniais vadovautis šiais keliais pagrindiniais principais:

1. Jaunimo sąjunga virš visko turi stovėti jauną žmogų ir jo santykiavimą su kitais jaunais žmonėmis.

III PLJK ekskursantai iš Chicagos, laukdami lėktuvo, "okupuoją" Caracas aerodromą Venecueloje. Net sargybiniai su bėgo pažūrėti, kas čia taip linksmiai dainuoja. Nuotr. A. Šestoko